

Baixada á Salgueira, 39 – 40. 36204 – Vigo
986 410 361
cpr.sanfernando@edu.xunta.gal
<https://colegiosanfernandovigo.com>

Proxecto curricular
de Etapa _ ESO
P C E

2 0 2 5 _ 2 0 2 6

REVISADO POLO
EQUIPO DIRECTIVO

Setembro 2025

APROBADO POLO
CLAUSTRO

Setembro 2025

APROBADO POLO
CONSELLO ESCOLAR

Setembro 2025

Este documento é propiedade do Colexio Plurilingüe San Fernando, quen se reserva o dereito de solicitar a súa devolución cando así o estimo oportuno. Non se permite facer copia parcial ou total do mesmo, así como mostralo a organizacións empresariais ou particulares sen a expresa autorización por escrito da Entidade Titular.

ÍNDICE

1.- MARCO LEGAL	3
2.- CONTEXTO SOCIOECONÓMICO	3
3.- ADECUACIÓN E CONCRECIÓN DOS OBXECTIVOS DA ESO	5
4.- CRITERIOS METODOLÓXICOS E DIDÁCTICOS.....	9
5.- AGRUPAMENTOS E ORGANIZACIÓN.....	12
6.-SELECCIÓN E ORGANIZACIÓN DE MATERIAIS.....	13
7.-CUALIFICACIÓN, AVALIACIÓN E PROMOCIÓN.....	13
7.1.- PROCESO DE AVALIACIÓN	15
7.2.- CRITERIOS DE AVALIACIÓN	18
7.3.- CUALIFICACIÓN	18
7.4.-PROMOCIÓN.....	19
7.5.-TITULACIÓN	21
7.6.- MATERIAS PENDENTES DO CURSO ANTERIOR.....	22
8.- ELEMENTOS TRANSVERSAIS.....	23
9.- INCORPORACIÓN DAS COMPETENCIAS BÁSICAS AO CURRÍCULO	25
10.- ATENCIÓN Á DIVERSIDADE	26
11.- ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES	28
12.- AVALIACIÓN ANUAL DA PROPOSTA CURRICULAR	29

1.- MARCO LEGAL

A Lei orgánica 3/2020, do 29 de decembro, pola que se modifica a Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación, estableceu importantes modificacións na lei educativa, no currículo e na ordenación da educación infantil, da educación primaria, da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato.

Na súa disposición derradeira quinta, referida ao calendario de implantación, establece que as modificacións introducidas no currículo, a organización, obxectivos e programas de educación primaria, de educación secundaria obrigatoria e de bacharelato se implantarán, para os cursos impares da etapa, no curso escolar que se inicie un ano despois da entrada en vigor da citada lei, e para os cursos pares da etapa, no curso que se inicie dous anos despois da dita entrada en vigor.

De igual maneira, o Real decreto 217/2022, do 29 de marzo, polo que se establecen a ordenación e as ensinanzas mínimas da educación secundaria obrigatoria, establece a ordenación e as ensinanzas mínimas desas etapas e regula que as modificacións introducidas no currículo, a organización e os obxectivos desas etapas.

2.- CONTEXTO SOCIOECONÓMICO

O Colexio San Fernando, ubicado na rúa Baixada á Salgueira, na localidade de Vigo, e fundado no ano 1965, atópase nunha zona intermedia entre o solo urbán e a periferia.

Trátase dunha zona que nos últimos anos experimentou un crecemento no que as vivendas unifamiliares vanse sustituíndo por bloques plurifamiliares, o que repercute no aumento de familias cun nivel socioeconómico e cultural medio, que traballan en sectores relacionados coa industria e o sector servizos.

A maioría do alumnado do colexio (75%) procede de zonas cercanas ao centro educativo, e unha parte dos alumnos aceden ao colexio mediante o uso do transporte escolar. Nos últimos anos incrementóuse o número de alumnos estranxeros, na súa maioría procedentes de Iberoamérica, si ben este feito non constitúe un porcentaxe significativo. Non se observan problemas de integración nin situacións de discriminación, e os alumnos acuden con regularidade a clase, polo que a taxa de absentismo escolar é baixa.

Cabe destacar que si ben a maioría dos alumnos falan habitualmente castelán, o colexio conta cun porcentaxe de alumnado galego falante, o que enriquece o contexto do centro escolar.

A relación familia-escola é boa, os pais, dentro das súas posibilidades colaboran e se interesan pola educación dos seus fillos, asisten ás reunións de aula, titorías e celebracións do colexio. Na actualidade obsérvase que a familia tradicional deixa paso a novos perfiles familiares, como familias monoparentais,

pais separados ou divorciados, e nos últimos anos apréciase un incremento notable de familias desestruturadas.

Na zona destacan os seguintes servicios dotacionais: parques infantís, pistas municipais, varios centros educativos, pequeno comercio e un Centro de Saúde.

Características do Centro

O Colexio San Fernando é un centro privado concertado, subvencionado con fondos da Consellería de Educación da Xunta de Galicia. No centro impártense as etapas de Educación Infantil, Educación Primaria e Educación Secundaria Obrigatoria.

Na actualidade o colexio está composto por 13 unidades (unha línea), das que 3 son de Educación Infantil, 6 de Educación Primaria e 4 de Educación Secundaria Obrigatoria. Fai catro cursos a Consellería concedeu un aula de Educación Especial.

As ensinanzas de Educación Infantil impártenas profesores có título de mestre e a especialidade en Educación Infantil ou o título de grao equivalente. A etapa de Educación Primaria impártena profesores có título de mestre de Educación Primaria ou o título de grao equivalente. As ensinanzas de música, educación física e de linguas estranxeiras as imparten Mestres cóa especialización ou cualificación correspondente. A etapa de Educación Secundaria Obrigatoria impártena profesionais que posúen o título de licenciado, enxeñeiro ou arquitecto, ou o título de grao equivalente.

Forman parte do Departamento de Orientación (DO) dúas profesoras de Pedagogía Terapéutica (PT), unha profesora de Audición e Linguaxe (AL) e unha profesora titulada en Psicopedagogía. A mestra da aula de educación especial conta coa titulación en educación especial. Ademais, a Xunta de Galicia pon a disposición deste centro os Equipos de Orientación Específicos (EOE), servizo de orientación externo que complementa a labor do Departamento de Orientación.

O DO e os EOE, mediante un plan de actuación común, establecen unha vía de asesoramento permanente ao alumnado, ao profesorado e ás familias.

En relación aos profesionais que imparten docencia no Colexio San Fernando, todos os datos referidos aos mesmos así como a documentación relativa a su carreira profesional, consta na Secretaría do centro.

O horario no que se imparten as clases é de xornada continua: de 08:55h a 14:00h Educación Infantil e Educación Primaria, e de 08:40h a 14:00h Educación Secundaria Obrigatoria (ESO). Nas tardes dos martes, os alumnos de ESO teñen dúas sesións lectivas de 16:00 h a 18:00 h.

O centro dispón de aula de madrugadores (horario de 07:45h a 08:45h). Ofrécese un servizo de comedor externalizado así como transporte escolar. De luns a venres, en horario de 16:00h a 18:00h, impártense no centro diferentes actividades extraescolares.

O Colexio San Fernando dispón de dous edificios independentes:

1. Un edificio Central (ESO) ubicado nunha parcela de 1.770 m² de superficie, que consta de tres plantas:
  - Na á sur da planta baixa están as seguintes dependencias: Dirección, Xefatura de Estudos, Secretaría e o aula multiusos. Na á norte atópanse o comedor e o DO. Na mesma planta, e ocupando unha posición central están as escaleiras (simétricas para favorecer a evacuación) e o ascensor para acceder ás plantas superiores. Nesta planta tamén hai un almacén (para guardar os útiles de limpeza) e os aseos.
  - Na 1ª planta atópanse as aulas correspondentes aos cursos da ESO 1º, 2º, 3º e 4º, unha sala de profesorese aseos. Ocupando unha posición central atópanse as escaleiras e o ascensor.
  - Na 2ª planta están as aulas correspondientes aos cursos de 4º, 5º e 6º de Educación Primaria e a aula de Educación Especial. Nesta mesma planta tamén hai unha sala de profesores e aseos. Ocupando unha posición central están as escaleiras e o ascensor.

En canto ás dependencias exteriores, na parte frontal do centro, hai unha pista polideportiva e un espacio delimitado, de 155 m² de superficie, con tobogán, cancha de bádminton e aseos.
2. Un segundo edificio, ubicado nunha parcela de 332 m² de superficie, donde se imparte Educación Infantil e Educación Primaria.

3.- ADECUACIÓN E CONCRECIÓN DOS OBXECTIVOS DA ESO

A Educación Secundaria Obrigatoria ten por finalidade lograr que os alumnos e as alumnas adquieran os elementos básicos da cultura, nomeadamente nos seus aspectos humanístico, artístico, científico e tecnolóxico; desenvolver e consolidar neles/as hábitos de estudo e de traballo; prepararlos/as para a súa incorporación a estudos posteriores e para a súa inserción laboral, e formalos/as para o exercicio dos seus dereitos e das súas obrigas na vida como cidadáns e cidadás.

A Educación Secundaria Obrigatoria ten carácter obrigatorio e gratuíto. Nela prestarase especial atención á orientación educativa e profesional do alumnado.

A educación secundaria obrigatoria organízase de acordo cos principios de educación común e de atención á diversidade do alumnado. As medidas de atención á diversidade nesta etapa estarán orientadas a responder ás necesidades educativas concretas do alumnado, ao logro dos obxectivos da educación secundaria obrigatoria e á adquisición das competencias correspondentes, e non poderán, en ningún caso, supor unha discriminación que lle impida acadar os devanditos obxectivos e competencias, e a titulación correspondente.

Adecuación dos obxectivos da etapa

Obxectivos da ESO	Adecuación para 1º e 2º	Adecuación para 3º e 4º
Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto ás demais persoas, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e os grupos, exercitarse no diálogo, afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores común dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.	Coñecer os dereitos e deberes dos cidadáns na sociedade, identificalos na súa relación cotiá e comprender e valorar a súa necesidade. Adquirir compromisos persoais que permitan una progresiva adaptación da propia conducta ao réximen de dereitos e deberes e unha actuación máis responsable. Tomar conciencia da responsabilidade individual e social no correcto exercicio do xogo dereitos-deberes para o xusto funcionamento da sociedade.	Analizar os feitos, mecanismos e valores que rixen o funcionamento da sociedade, en especial os relativos a dereitos e deberes, para permitir ao alumno progresar na súa participación responsable na convivencia democrática. Manifestar coherencia na adopción de opinión e puntos de vista persoais, e na adopción de xuízos con respecto ao réximen de dereitos e deberes dos cidadáns. Asumir o carácter complexo dos problemas sociais e mostrar rigor crítico nas propias opinións.
Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo, como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal. Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.	Formarse una imaxe axustada de seu tendo en consideración as propias capacidades e limitacións e as opinións dos demais; e dando un sentido positivo aos cambios físicos e emocionais polos que atravesará. Actuar de forma autónoma e equilibrada nas actividades habituais mostrando tendencia á reflexión previa e a toma de iniciativas propias. Adquirir conciencia da necesidade do esforzo persoal e manifestar desexos por superar as dificultades, como elemento básico para a maduración global e o afianzamento da personalidade.	Formarse una imaxe axustada de seu, das súas características e posibilidades, afianzando a autoestima e favorecendo o desenvolvemento de criterios persoais e a implicación responsable na actividade cotiá. Desenvolver actividades de forma autónoma, adoptando una actitude equilibrada entre o desexo de inmediatez e a necesidade de actuar como método, valorando de forma positiva a eficacia e as variables que interveñen na realización das actividades. Valorar positivamente o esforzo persoal e adquirir unha actitude perseverante ante as dificultades e obstáculos, confiando na propia capacidade para consumar unha obra ben feita.
Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller. Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo e os comportamentos sexistas, e resolver pacificamente os conflitos.	Relacionarse con outras persoas, sentirse pertencentes a un grupo social amplo, establecendo sinceras relacións de amizade e aportando iniciativas positivas e creativas. Participar en actividades de grupo, aceptando a diversidade de intereses e opinións, colaborando de forma creativa e asumindo de forma positiva as valoracións críticas das propias aportacións. Desenvolver actitudes solidarias e tolerantes identificando os usos sociais e actitudes de marxinación, rexeitando calquera tipo de discriminación.	Relacionarse con outras persoas, apreciar a importancia da convivencia humana e establecer relacións afectivas baseadas na xenerosidade, o respecto e a sinceridade. Participar en actividades de grupo valorando o traballo en equipo como medio para conseguir una maior obxectividade e profundidade, e como fin en si mesmo pola súa contribución ao desenvolvemento persoal e á adquisición de habilidades de relación social. Desenvolver actitudes solidarias e tolerantes, adquirindo compromisos persoais de rexeitamento a calquera forma de marxinación ou discriminación, e participando activamente en iniciativas que persigan estes fins.
Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información, para adquirir novos coñecementos con sentido crítico. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da	Obter a información necesaria cunha finalidade previamente establecida aplicando as habilidades e estratexias máis adecuadas, valorando a súa importancia para adquirir un	Obter e seleccionar información utilizando de forma intelixente as fontes habituais, valorando a súa utilidade no desenvolvemento de habilidades e estratexias de planificación e regulación da propia actividade de

información e a comunicación.	coñecemento máis amplo e obxectivo. Analizar con sentido crítico a información contida nas fontes de uso habitual, seleccionando a máis adecuada para a finalidade establecida. Ser riguroso e preciso na organización, elaboración e presentación das informacións e mensaxes.	aprendizaxe. Analizar con sentido crítico a información contida nas fontes de uso habitual, apreciando a adquisición de coñecementos como enriquecemento persoal e como acercamento aos diferentes ámbitos sociais. Utilizar os coñecementos adquiridos, as técnicas de selección e tratamento da información, e a consideración das variables que interveñen, na organización, elaboración e presentación das informacións e mensaxes, velando tamén pola súa intelixibilidade.
Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en materias, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas en diversos campos do coñecemento e da experiencia.	Coñecer e valorar o desenvolvemento científico e tecnolóxico, interesarse polas continuas innovacións e abrirse a súa utilización na actividade cotiá. Utilizar as Tecnoloxías da Información e Comunicación para buscar, obter, procesar e comunicar información e aprender. Coñecer e valorar as aplicacións do desenvolvemento científico e tecnolóxico como resposta a unha demanda social e como contribución ao logro dunha maior calidade de vida. Analizar con sentido crítico a incidencia negativa do desenvolvemento científico e tecnolóxico sobre a persoa (tendencia ao hedonismo, ao aislamento), a sociedade (carrera de armamentos) e sobre o medio ambiente (contaminación, etc.) Elaborar estratexias de identificación e resolución de problemas, situados en contextos próximos ao alumno ou sobre os que teñan posibilidade de experimentación, nos diversos campos do coñecemento e a experiencia, para permitir o desenvolvemento de formas propias de enfrentarse ás situacións. Utilizar procedementos intuitivos e de razoamentos lóxicos sinxelos, facendo fincapé nos aspectos interpretativos, que estimulen a posta en práctica de estratexias persoais para analizar e resolver problemas nos diversos campos de coñecemento. Mostrar tendencia á sistematicidade na revisión e contraste das diferentes alternativas e na reflexión sobre o proceso seguido na resolución de problemas.	Coñecer e valorar o desenvolvemento científico e tecnolóxico, considerando o rigor intelectual e a argumentación como base do avance no coñecemento e adquirindo unha imaxe do traballo científico como un proceso en continua construción. Seleccionar, tratar e utilizar a información dispoñible, contrastándola cando sexa necesario, e respectar as normas de conduta acordadas socialmente para regular o uso da información e as súas fontes nos distintos soportes. Valorar, ante calquera aportación científica ou tecnolóxica seus aspectos positivos e seus posibles repercusións negativas; as posibilidades e limitacións da ciencia en xeral e iniciarse no debate ciencia – tecnoloxía – sociedade. Elaborar estratexias de identificación e resolución de problemas, situados en contextos máis alonxados do alumno, nos diversos campos do coñecemento e a experiencia, que permitan una maior fluidez no emprego de linguaxes simbólicos e representacións formais. Utilizar procedementos intuitivos e de razoamento lóxico, facendo maior fincapé nos aspectos constructivos e formais, que estimulen a aplicación de estratexias máis rigurosas para analizar e resolver problemas nos diversos campos do coñecemento. Mostrar tendencia á exhaustividade e a una maior precisión na revisión e contraste das diferentes alternativas e na reflexión sobre o proceso seguido na resolución de problemas.
Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da literatura. Comprender e expresarse nunha ou	Comprender e producir mensaxes orais e escritos con propiedade e autonomía en lingua galega e lingua castelá, utilizándoos como vehículo de comunicación e de organización do propio pensamento. Comprender e producir mensaxes	Comprender e producir mensaxes orais e escritos con propiedade, autonomía e creatividade en galego e en castelán, utilizándoos para comunicarse, para organizar o propio pensamento e como instrumento de adaptación social.

máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.	orais e escritos con propiedade e autonomía en, alo menos, nunha lingua estranxeira, utilizándoos como vehículo de comunicación e apertura a outras culturas. Reflexionar sobre o funcionamento dos elementos lingüísticos (construcción e conexión de oracións e formación de palabras) para una mellor comprensión e produción escrita.	Comprender e producir mensaxes orais e escritos con propiedade, autonomía e creatividade en, alo menos una lingua estranxeira, como vehículo de comunicación e apertura a outras formas de entender a realidade, e como instrumento para comprender o contexto social e cultural. Reflexionar sobre os procesos implicados no uso da linguaxe (mecanismos da linguaxe e elementos formais) para un mellor desenvolvemento da competencia comunicativa.
Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e da historia propias e das outras persoas, así como o patrimonio artístico e cultural. Coñecer mulleres e homes que realizaran achegas importantes á cultura e á sociedade galega, ou a outras culturas do mundo. Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galicia, participar na súa conservación e na súa mellora, e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara ao exercicio deste dereito. Coñecer e valorar a importancia do uso da lingua galega como elemento fundamental para o mantemento da identidade de Galicia, e como medio de relación interpersoal e expresión de riqueza cultural nun contexto plurilingüe, que permite a comunicación con outras linguas, en especial coas pertencentes á comunidade lusófona.	Coñecer e situar no contexto histórico e social os elementos que configuran o patrimonio cultural, apreciarlos e disfrutar deles. Entender a diversidade lingüística e cultural como un dereito dos pobos e dos individuos, e desenvolver actitudes de respecto cara a diversidade e interese por coñecer os elementos culturais e sentimentos que os sustentan. Practicar actitudes de compromiso e de participación activa na defensa, conservación e mellora do patrimonio cultural como mostra da riqueza cultural de España.	Coñecer e situar no contexto histórico, social e cultural da comunidade, valoralo como elemento definidor da identidade dos pobos, disfrutar del. Entender a diversidade lingüística e cultural como un dereito e un deber dos pobos e dos individuos, valoralo como elemento enriquecedor do seu patrimonio e recoñecer a riqueza persoal que supón a relación coas persoas pertencentes a outras culturas e linguas. Tomar conciencia da responsabilidade individual e colectiva na conservación e mellora do patrimonio cultural e na superación dos problemas de contacto entre linguas e culturas, e participar activamente en iniciativas que persiguen outros fines.
Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o das outras persoas, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais, e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e á súa mellora.	Coñecer e comprender os aspectos básicos do funcionamento do propio corpo, a súa morfoloxía e algunhas relacións entre funcionamento e saúde. Analizar con sentido crítico as actitudes individuais e sociais que non colaboran ao desenvolvemento da saúde, razoando as causas que as explican e elaborando alternativas. Valorar os beneficios do exercicio físico, da hixiene e de unha alimentación equilibrada sobre a propia imaxe, a saúde e a integración no grupo.	Coñecer e comprender os aspectos básicos do funcionamento do propio corpo, analizar as súas funcións e profundizar nas relacións de estas coos hábitos de hixiene. Analizar os problemas relacionados coa saúde das persoas e a comunidade, e profundizar no coñecemento das funcións vitais que faga posible unha comprensión razoada da necesidade de adoptar pautas de vida saudables. Consolidar os hábitos de educación, chegar a ser responsables do propio corpo e acadar unha maior calidade de vida.
Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.	Interpretar e producir con propiedade e autonomía mensaxes que utilicen códigos artísticos para asimilar o entorno de maneira reflexiva e crítica, e enriquecer as posibilidades de comunicación.	Interpretar e producir con propiedade, autonomía e creatividade mensaxes que utilicen códigos artísticos para desenvolver a actitude reflexiva e o sentido crítico, e enriquecer a

	Fomentar nos alumnos a habilidade para apreciar e disfrutar có arte e outras manifestacións culturais. Desenvolver os elementos de selección, planificación e estruturación dos mensaxes, como estratexias que favorecen a comunicación e a interacción. Capacitar para o acceso reflexivo á realidade e o distanciamento crítico respecto a ela.	competencia comunicativa. Coñeceras distintas manifestacións culturais e artísticas, fomentar una actitude aberta, respectuosa e crítica cara as mesmas, e cultivar a propia capacidade estética e creadora. Consolidar e desenvolver os elementos de selección, planificación e estruturación dos mensaxes nos que interveñan distintos códigos, como estratexias que favorezan a comunicación e a interacción dos demais.

Nas programacións didácticas de cada materia reflíctense os obxectivos relativos aos logros que o alumnado debe alcanzar ao rematar o proceso educativo, como resultado das experiencias de ensino e aprendizaxe planificadas para tal fin. Nelas expoñense os contidos e estándares de aprendizaxe que propóñense en cada materia, é dicir, expónse o que ensinar. Estes contidos, por áreas son o conxunto de coñecementos, habilidades, destrezas e actitudes que contribúen ao logro dos obxectivos de cada disciplina e á adquisición de competencias. Debido á continuidade de diferentes áreas ao longo da etapa de educación secundaria, nas propias programacións didácticas expónse o momento no que cada contido é desenvolvido, a súa secuencia.

4.- CRITERIOS METODOLÓXICOS E DIDÁCTICOS

A metodoloxía didáctica neste etapa será activa e participativa, favorecendo o traballo individual e o cooperativo do alumnado, así como o logro dos obxectivos e das competencias correspondentes.

Procurarase o traballo en equipo do profesorado co obxecto de proporcionar un enfoque multidisciplinar do proceso educativo, garantindo a coordinación de todos os membros do equipo docente de cada grupo.

A intervención educativa debe ter en conta como principio a diversidade do alumnado, entendendo que deste xeito se garante o desenvolvemento de todos/as os/as alumnos/as e mais unha atención personalizada en función das necesidades de cadaquén. Os mecanismos de reforzo, que se deberán pór en práctica tan pronto como se detecten dificultades de aprendizaxe, poderán ser tanto organizativos como curriculares.

Prestarase unha atención especial á adquisición e ao desenvolvemento das competencias, e fomentarse a correcta expresión oral e escrita, e o uso das matemáticas. A comprensión lectora, a expresión oral e escrita, a comunicación audiovisual, as tecnoloxías da información e a comunicación, o emprendemento e a educación cívica e constitucional traballaránse en todas as materias.

Coa finalidade de promover a comprensión de lectura e de uso da información, dedicarase un tempo á lectura na práctica docente de todas as materias.

Promoverase a integración e o uso das tecnoloxías da información e da comunicación na aula, como recurso metodolóxico eficaz para desenvolver as tarefas de ensino e aprendizaxe.

Estableceranse medidas de flexibilización e alternativas metodolóxicas na ensinanza e avaliación da lingua estranxeira para o alumnado con discapacidade, en especial para aquel que presenta dificultades na súa expresión oral. Estas adaptacións en ningún caso se terán en conta para minorar as cualificacións obtidas.

A evolución, tanto persoal como intelectual, e as características propias da idade dos alumnos que cursan a etapa deben ser aspectos a ter en conta desde un punto de vista metodolóxico. Ao principio da mesma seguirán predominando os aspectos concretos, que irán dando paso a razoamentos cada vez máis formais. Ao mesmo tempo que se consolida a personalidade do alumno agárdase que o sistema educativo sexa quen de fomentar o desenvolvemento do sentido crítico, a confianza en sí mesmo e a capacidade para o autoaprendizaxe, a toma de decisión e a asunción de responsabilidades.

O profesorado terá en conta as orientacións metodolóxicas que se sinalan a continuación:

- Facilitar a construción de aprendizaxes sinificativos.

Os novos coñecementos deben integrarse nos esquemas previos de coñecemento para que se produza un aprendizaxe eficaz. Para elo, o alumno terá que ser quen de establecer relacións significativas entre o novo coñecemento e os que xa posúe. Para elo, os contidos deben presentarse con una estruturación clara das súas relacións tanto internas, entre partes da propia materia, como externas, con outras materias. Tamén se reforzará a súa aplicación práctica en situacións do entorno do alumno ou da realidade escolar.

- Garantir a funcionalidade dos aprendizaxes.

As competencias básicas e os coñecementos que se adquiran no aula terán que poder ser utilizados en calquera situación da vida cotiá que o requira. Dita funcionalidade tamén exténdese á utilidade dos contidos para outros aprendizaxes e para desenvolver estratexias de planificación e regulación da propia actividade de aprender.

- Optimizar o grao de motivación do alumno.

A motivación do alumno afecta directamente ao seu rendemento. Para optimizalo convén facer explícita a utilidade dos coñecementos, habilidades, destrezas, etc., que se propoñen. Plantexar algunhas tarefas como un desafío ou meta, cun certo grao de dificultade pero ao mesmo tempo asequible, aumentará o interese dos alumnos e contribuirá a desenvolver o grao de autonomía e a consideración positiva cara ao traballo e esforzo persoal.

Nesta etapa é moi importante crear un clima de aceptación mutua e cooperación que favoreza as relacións entre iguais, a coordinación de intereses e a superación de calquera discriminación.

- Manter no alumnado unha intensa actividade mental.

Para que durante o proceso de aprendizaxe reflexione, asimile novas adquisicións conceptuais, procedimentais e actitudinais, e as aplique con efectividade e coherencia.

Para atender á diversidade do alumnado haberá que utilizar as medidas metodolóxicas que sexan necesarias (desdobles, agrupacións flexibles, traballo cooperativo, uso das Tecnoloxías da Información e Comunicación, etc.) que favoreza nos aprendizaxes. O crecemento progresivo dos saberes e a sensible fugacidade dos mesmos, debido ao rápido cambio social e tecnolóxico, fan emerxer a necesidade do aprendizaxe ao longo de toda a vida. Por eso tentamos dar un tratamento sistemático e gradual de técnicas de estudo en todas as materias, para conseguir que o alumnado aprenda a aprender. E, no mesmo contexto, a utilización das novas tecnoloxías adquire unha especial relevancia.

A incorporación das TICs ao contexto educativo é, hoxendía, una necesidade ineludible, e para elo será necesario adecuar as prácticas didácticas tradicionais ao novo entorno tecnolóxico disponible nas nosas aulas. Con elas podemos acceder a multitude de recursos con gran potencial didáctico que contribuirán a un maior logro dos obxectivos propostos, así como da adquisición das competencias básicas.

As propostas metodolóxicas das diferentes materias contemplarán necesariamente a utilización das tecnoloxías educativas no aula como un recurso didáctico máis, completamente integrado no currículo, incorporarán contextualizadamente os temas transversais e garantirán un tempo adicado á lectura na práctica docente de todas as materias.

As posibilidades intelectuais de estos estudantes cambian de forma cualitativa ao longo da etapa. O desenvolvemento da súa capacidade de razoamento lles permitirá analizar e resolver problemas de tipo lóxico-formal, abordar o aprendizaxe duns contidos de carácter abstracto e, afrontar situacións gradualmente máis complexas.

É tamén o momento no que o alumno completa o seu proceso de socialización, que terá a súa expresión, entre outros, no ámbito escolar. Neste sentido, fomentárase un bo clima de convivencia no aula para favorecer o intercambio fluído de información e experiencias, facilitándose a adquisición de novos coñecementos.

Para acadar os obxectivos desta etapa, requírese una metodoloxía didáctica fundamentada nalgúns principios básicos do aprendizaxe que formarán parte do proxecto curricular e que se adoptarán de forma coherente e, na medida do posible, en todas as áreas. Cada profesor os adaptará en función das características do grupo e se completarán coas contribucións da experiencia docente diaria.

O profesor adoptará o papel de guía do proceso de ensinanza-aprendizaxe. Para que o aprendizaxe resulte eficaz é necesario tomar como referencia o seu nivel actual, é dicir, os coñecementos previos que cada cal xa posúe. Si a base

de que dispón o alumno non está próxima aos novos contidos non poderá enlazar de maneira natural con eles e, soamente, conseguirá un aprendizaxe de tipo memorístico. Por todo isto considérase necesario que o profesor, no transcurso de dito proceso os recorde e active de forma sistemática, xa que sobre eles asentaranse os novos coñecementos.

En ocasións, a tarefa do profesor consistirá en proporcionar dunha maneira ordeada os contidos relevantes (aprendizaxe por facilitación), mentras que outras veces resultará máis apropiado dispor das condicións de uso dos materiais máis idóneos para que o alumno, asumindo una actitude máis autónoma, adquira o seu propio coñecemento (aprendizaxe por descubrimento). Sempre que sexa viable deberá ofrecerse ao alumno a posibilidade de practicar ou aplicar os coñecementos, posto que isto supón unha das mellores formas de consolidar os aprendizaxes.

Por outra parte, o grao de motivación afecta directamente ao seu rendemento académico. Para incrementalo convén facer explícita a utilidade dos contidos que se imparten. Esta utilidade pode entenderse alomenos en dous sentidos, tanto no que se refire aos aspectos académicos como a aqueles que atinguen ao desenvolvemento no seu ambiente cotiá. Doutro lado, plantexar algunhas tarefas como un desafío, como unha meta con certo grao de dificultade, pero asequible ao mesmo tempo, aumentará o interés nos adolescentes e contribuirá a incrementar o grao de autonomía e a consideración positiva cara ó esforzo.

Un recurso metodolóxico que pode facilitar o intercambio de experiencias e a cooperación entre alumnos/as é o traballo en grupo, o cal constitúe non so un medio sinón un fin de seu nunha sociedade que aposta cada vez máis por este procedemento. Agora ben, este recurso non pode nin debe aplicarse sin a debida reflexión. Para asegurar o éxito do traballo en grupo previamente ten que seleccionarse cuidadosamente a actividade e o momento máis axeitado para desenvolve-la, definir claramente os obxectivos que se pretenden e o procedemento para levala a cabo, establecer de maneira flexible a composición dos grupos e explicitar cómo e cando finalizará a tarefa.

No desenvolvemento das actividades o profesor atopará inevitablemente diversidade no aula, tanto no que se refire a capacidades como a intereses, polo que será preciso que a súa programación prevea distintos niveis de dificultade ou profundización.

Por outro lado, no alumnado pódense detectar dificultades de aprendizaxe que, en ocasións, requiran por parte do profesorado unha atención individualizada ou en grupos reducidos. Poderanse adoptar medidas tales como actividades diferenciadas, utilización doutros materiais, agrupamentos flexibles, adaptacións curriculares, etc., levadas á práctica por calquera profesor, ou en su caso, por persoas cualificadas para atender as dificultades que estes alumnos presentan, actuando de maneira coordinada.

5.- AGRUPAMENTOS E ORGANIZACIÓN

A etapa de educación secundaria obrigatoria abrangue dous ciclos, o primeiro con tres cursos escolares, e o segundo con un. Estes catro cursos seguiranse ordinariamente entre os doce e os dezaseis anos de idade.

O segundo ciclo, ou cuarto curso, da educación secundaria obrigatoria terá un carácter fundamentalmente propedéutico.

A etapa de educación secundaria obrigatoria organízase en materias que, á súa vez, se organizan en troncais, específicas e de libre configuración autonómica.

Os detalles de organización e horarios están recollidos na PXA.

Os criterios de agrupamento para a ESO dependen das características do colexio, sendo este dunha única liña. Os grupos son heteroxéneos en canto ao perfil do alumnado, rendemento, necesidades educativas e problemática social.

6.- SELECCIÓN E ORGANIZACIÓN DE MATERIAIS

Os materiais foron seleccionados de forma que contribúan ao desenvolvemento curricular.

Estos materiais concréntanse en:

Materiais manipulativos: laboratorio e taller, materiais para realizar Educación Física, etc.

Materiais impresos: libros de texto, publicacións, documentos escritos, biblioteca, etc.

Materiais informáticos: pizarras dixitais, ordenadores, etc.

Materiais audiovisuais: láminas, vídeos, fotografías, mapas.

7.- CUALIFICACIÓN, AVALIACIÓN E PROMOCIÓN

Os referentes para a comprobación do grao de adquisición das competencias e o logro dos obxectivos da etapa nas avaliacións continua e final das materias dos bloques de materias troncais, específicas e de libre configuración autonómica serán os criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe que figuran no decreto polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia.

A avaliación do proceso de aprendizaxe do alumnado de educación secundaria obrigatoria será continua, formativa e integradora.

No proceso de avaliación continua, cando o progreso dun alumno ou unha alumna non sexa o adecuado, estableceranse medidas de reforzo educativo.

Estas medidas adoptaranse en calquera momento do curso, tan pronto como se detecten as dificultades, e estarán dirixidas a garantir a adquisición das competencias imprescindibles para continuar o proceso educativo. A avaliación das aprendizaxes dos alumnos e das alumnas terá un carácter formativo e será un instrumento para a mellora tanto dos procesos de ensino como dos procesos de aprendizaxe.

A avaliación do proceso de aprendizaxe do alumnado deberá ser integradora, e deberá terse en conta desde todas as materias a consecución dos obxectivos establecidos para a etapa e do desenvolvemento das competencias correspondente. O carácter integrador da avaliación non impedirá que o profesorado realice de xeito diferenciado a avaliación de cada materia tendo en conta os criterios de avaliación e os estándares de aprendizaxe de cada una delas.

O profesorado avaliará tanto as aprendizaxes do alumnado como os procesos de ensino e a súa propia práctica docente, para o que establecerá indicadores de logro nas programacións didácticas.

Estableceranse as medidas máis axeitadas para que as condicións de realización das avaliacións, incluída a avaliación final de etapa, se adapten ás necesidades do alumnado con necesidades educativas especiais. Estas adaptacións non se terán en conta en ningún caso para minorar as cualificacións obtidas.

Os docentes preocúpanse de facer públicos e comunicar aos alumnos os criterios de avaliación, os estándares de aprendizaxe, as estratexias e os instrumentos de avaliación, e os criterios de promoción.

Os criterios de avaliación das materias valorarán o grao de adquisición das competencias básicas e da consecución dos obxectivos. Concretaranse nas programacións didácticas, expresando de maneira explícita os niveis imprescindibles para superar as correspondentes materias, que virán sinalados pola súa relación coas competencias básicas.

Ao comezo de cada curso, partindo da información dispoñible no Centro acerca da escolarización e do proceso de aprendizaxe seguido con anterioridade polo alumno, o equipo docente que imparte clase ao grupo de alumnos levará a cabo unha valoración individualizada que culminará nunha sesión de avaliación para analizar o grao de dominio das competencias básicas nas distintas materias, e os posibles problemas de aprendizaxe detectados inicialmente. Dita avaliación inicial será o punto de referencia do equipo docente para a toma de decisións relativas ao desenvolvemento do currículo e a súa adecuación ás características do alumnado. Así mesmo, á vista do resultado, o equipo docente có asesoramento do Departamento de Orientación adoptará as oportunas medidas de reforzo con aqueles alumnos que as precisen.

Para cada grupo de alumnos realizaranse tres sesións de avaliación, ademáis da avaliación inicial, puidendo coincidir a última coa avaliación final ordinaria, feito que queda recollido na PXA.

As calificacións que aparecerán nos boletíns trimestrais non serán as que obteñan os alumnos nos respectivos exámenes de avaliación, sinón as que resulten de aplicar os criterios de cualificación das programacións didácticas correspondentes, que reflictirán o esforzo realizado polo alumno durante o trimestre, á vista dos diferentes instrumentos e procedementos de avaliación utilizados ao longo do mesmo.

Non obstante, dado o peso que ten o examen de avaliación na cualificación trimestral, si algún alumno non realizase dito examen de avaliación podería non ser cualificado ata que o realice. Terá a oportunidade de facer dito examen de avaliación na recuperación correspondente, puidendo o profesor poñerlle un examen diferente do da recuperación ou o mesmo. En calquera caso, a efectos de cualificación será correxido como examen de avaliación, non de recuperación. Si tras realizar dito examen obtivera cualificación negativa na avaliación, o alumno terá dereito a realizar unha recuperación da mesma na data que marque o profesor correspondente. Considerarase que un alumno abandoa unha asignatura cando se cumplan as condicións que ao respecto recóllense nas correspondentes programacións didácticas, que estarán referidas á falta de aplicación continuada do alumno (por non realizar as tarefas nin entregar os traballos sistematicamente, por non traer o material necesario para seguir con aproveitamento as clases, por mostrar una actitude negativa, etc.) e/ou á reiteración de faltas de asistencia sin xustificar. En calquera caso, será imprescindible a constatación desta situación durante o curso e a comunicación reiterada da mesma aos pais ou tutores legais do alumno. Tanto no suposto de abandono da asignatura como no da reiteración de faltas de asistencia sin xustificar, si estas superan o trinta por cento da carga horaria lectiva da asignatura, o alumno podería perder o dereito á avaliación continua.

7.1.- PROCESO DE AVALIACIÓN

1.— Ao comezo da educación secundaria obligatoria, os equipos docentes realizarán una avaliación inicial dos alumnos, que será presidida polo titor de cada grupo de alumnos e que contará có apoio, no seu caso, do departamento de orientación. Esta avaliación inicial, que poderá extenderse á totalidade dos cursos da etapa, non só referirase a aspectos curriculares de cada materia, sinón que incluírá os informes individuais preexistentes que revistan interese para a vida escolar, e os datos obtidos polos propios tutores profesores sobre a situación desde a que o alumno inicia os novos aprendizaxes. No caso do primeiro curso incluírá, ademais, os datos correspondentes á escolarización e ao informe individualizado de aprendizaxe da etapa de educación primaria.

2.— Os tutores, ao longo da etapa, recollerán e anotarán os datos relativos ao proceso de avaliación continua e analizarán os progresos e dificultades dos alumnos, có fin de adecuar a intervención educativa a cada grupo de alumnos e aos obxectivos previstos.

Cando o progreso dun alumno non responda aos obxectivos programados, o profesorado adoptará as oportunas medidas de reforzo educativo e, no seu caso, de adaptación curricular que consideren oportunas para axudarlle a superar as dificultades mostradas. Estas medidas adoptaranse en calquera momento do curso, tan pronto como se detecten as dificultades, e estarán dirixidas a garantir a adquisición dos aprendizaxes imprescindibles para continuar o proceso educativo.

3.– A avaliación realizarase polo equipo docente, constituído polo conxunto de profesores de cada grupo de alumnos, que actuarán de maneira colexiada, coordinados polo profesor titor e asesorados polo Departamento de Orientación do Centro, na adopción das decisións resultantes do proceso avaliador.

4.– As cualificacións das distintas materias serán decididas polo profesor correspondente. O resto das decisións resultantes do proceso de avaliación serán adoptadas por consenso do equipo docente. Si elo non fora posible, adoptaranse por maioría de dous tercios dos profesores que imparten clase ao alumno.

5.– As sesións de avaliación, serán un mínimo de tres, unha por trimestre, sin contar a avaliación inicial, e nelas cumprimentaranse as actas de avaliación, donde faranse constar as cualificacións de cada alumno en cada materia. Estas cualificacións serán tidas en conta na avaliación final para non perder o referente da avaliación continua. A última sesión entenderase como a de avaliación final ordinaria do curso.

6.– Nas sesións de avaliación acordarase, tamén, a información que o titor deba transmitir por escrito aos alumnos e ás familias sobre o resultado do proceso de aprendizaxe seguido e as actividades realizadas, e que incluírá, en todo caso, unha valoración sobre a adecuación do rendemento ás capacidades e posibilidades do alumno. Dita información versará sobre aspectos que suporán un avance respecto ao punto de partida e sobre o modo de superar as dificultades detectadas. Procurarase non establecer comparacións cós logros dos demais compañeiros.

7.– No contexto da avaliación continua, a valoración positiva do rendemento do alumno nunha sesión de avaliación significará que o alumno acadou os obxectivos programados. Cando o progreso do alumno non responda a ditos obxectivos, o profesorado adoptará as oportunas medidas de reforzo educativo e neseu caso, de adaptación curricular que considere oportunos para axudarlles a superar as dificultades mostradas.

8.– O titor de cada grupo levantará acta do desenvolvemento das sesións de avaliación nas que farase constar os acordos acadados e as decisións adoptadas.

9.– Os resultados da avaliación, expresaranse nos seguintes termos: Insuficiente (IN), Suficiente (SU), Ben (B), Notable (NT), Sobresainte (SB), considerándose negativa a cualificación de Insuficiente e positivas as demás. Estas cualificacións irán acompañadas dunha expresión numérica de un a dez,

sin decimales, conforme á seguinte escala: Insuficiente: 1, 2, 3 ó 4. Suficiente: 5. Ben: 6. Notable: 7 ou 8. Sobresainte: 9 ou 10.

10.– Os alumnos poderán realizar no mes de xuño unha proba extraordinaria de aquelas materias que non teñan superado na avaliación final ordinaria. Na convocatoria da proba extraordinaria de xuño, cando o alumnado non se presente a dita proba, reflectirase como Non Presentado (NP), que terá a todos os efectos a consideración de cualificación negativa.

11.– Os titores e os profesores das distintas materias manterán unha comunicación fluida cós alumnos e as súas familias no relativo ás valoracións sobre o proceso de aprendizaxe, cón fin de propiciar as aclaracións precisas para una mellor eficacia do proceso.

12.– Antes da avaliación final de xuño e da avaliación da proba extraordinaria de cada curso, celebrarase unha sesión de avaliación dos alumnos con materias pendentes, que será coordinada polo xefe de estudos. Do resultado desta avaliación levantarase acta e os seus resultados trasladaranse a todos os documentos de avaliación. Tamén darase conta polo escrito ao alumno e a os seus pais ou titores.

13.– Ao final de cada curso, no mes de xuño, procederase a realizar una avaliación final dos alumnos que deberá fundamentarse nos datos obtidos no proceso de avaliación continua e ter como referentes os obxectivos e os criterios de avaliación establecidos para cada unha das materias cursadas no currículo da educación secundaria obrigatoria e nas programacións didácticas.

14.– Ao término da avaliación final, o profesor tutor, coa información recabada dos demais profesores do grupo e do Departamento de Orientación realizará un informe de cada alumno no que se valore o grao de consecución dos obxectivos, valorar o aprendizaxe dos alumnos en relación coa adquisición de as competencias básicas. Igualmente constará a decisión de promoción ou titulación, no seu caso, e farase referencia a aqueles aspectos nos que o alumno deberá mellorar, así como as medidas de recuperación que precise. Este informe será remitido aos pais ou titores de cada alumno.

15.– Cando, tra-la celebración da proba extraordinaria, un alumno manteña con cualificacións negativas en máis de dúas materias correspondientes a un ou varios cursos, o tutor especificará nun novo informe as medidas educativas propostas polo equipo docente para contribuir a que o alumno acade os obxectivos de ditas materias. O xefe de estudos entregará dito informe ao tutor do curso seguinte.

16.– No contexto da avaliación continua, cando os alumnos promocionen con avaliación negativa nalguna das materias, a superación dos obxectivos correspondentes a éstas será determinada polo profesor da materia respectiva do curso ao que promocionan. No caso de materias que o alumno haxa deixado de cursar, o departamento correspondente determinará a súa superación, en función das medidas educativas complementarias que o equipo de profesores houbera adoptado para que o alumno acade os obxectivos de

ditas materias, de acordo coas normas establecidas pola Consellería de Educación.

17.– Os centros poderán determinar os mecanismos para a participación dos alumnos no proceso de avaliación.

7.2.- CRITERIOS DE AVALIACIÓN

Os alumnos deberán acadar as capacidades básicas que se consideran esencialmente importantes en cada unha das áreas, e que indican o que o alumno debe saber para poder seguir progresando.

Considéranse como criterios de avaliación en todas as áreas ou materias a presentación correcta, a exposición clara e ordeada, a corrección sintáctica e ortográfica, en todas as probas, exercicios ou exámenes, así como nos cadernos de clase. Nas Programacións Didácticas dos distintos departamentos, concretaranse estes criterios. Así mesmo valorarase o traballo realizado polos alumnos na clase e nos seus cadernos.

Estos criterios veñen indicados dun modo relevante nas programacións de cada unha das áreas ou materias. A súa función é garantir os aprendizaxes básicos, servir como referentes para a avaliación formativa, para a avaliación sumativa e, en consecuencia, para a promoción.

-. Abandono de asignatura: Considérase que un alumno está en risco de abandono de asignatura cando, durante o curso, prodúzanse de maneira reiterada alguna destas circunstancias:

- Non realización das tarefas.
- Frecuente ausencia de material.
- Exámenes en blanco.
- Ausencias non xustificadas.

Cando un profesor comence a detectar signos de abandono, notificarase á familia a través da axenda ou por un mensaxe e se informará ao titor, quen se entrevistará co alumno e os pais para comunicarles as consecuencias da súa actitude e solucionar a situación.

Si aínda así non se corrixe esta situación, será Xefatura de Estudos quen notificará aos pais os incumprimentos do R.R.I., as súas sancións e as consecuencias académicas que carrega.

Consecuencias do abandono: Aplicación do R.R.I., no referente á “corrección de condutas contrarias ás normas de convivencia do centro”.

7.3.- CUALIFICACIÓN

1.- As cualificacións das distintas materias serán decididas polo profesor correspondente, o cal terá presente, entre outra información, a avaliación inicial, as medidas de apoio e reforzo educativo ou de adaptación curricular significativa que tiveran sido aplicadas. O resto das decisións resultantes do proceso de avaliación serán adoptadas por consenso do equipo docente. Si elo

non fora posible, adoptaranse por maioría de dous tercios dos profesores que imparten clase ao alumno.

A avaliación realizarase polo equipo de profesores do respectivo grupo de alumnos, coordinados polo profesor titore asesorados polo Departamento de Orientación do centro. Estes profesores actuarán de forma colexiada ao longo do proceso de avaliación e na adopción de decisións de promoción e titulación.

2.- Sin perxuício de que a avaliación deba contemplar a totalidade dos estándares de aprendizaxe de cada materia, o equipo docente terá en especial consideración aqueles estándares que se consideren básicos en cada curso e en cada unha das materias para a toma de decisións sobre a promoción, en especial a excepcional, así como para a incorporación ao grupo ordinario de cuarto curso do alumnado que haxa cursado un programa de mellora do aprendizaxe e do rendimientoo.

7.4.-PROMOCIÓN

1.- As decisións sobre a promoción do alumnado dun curso a outro, dentro da etapa, serán adoptadas de xeito colexiado polo conxunto de profesores e profesoras do alumno ou da alumna respectivo/a, atendendo ao logro dos obxectivos da etapa e ao grao de adquisición das competencias correspondentes. A repetición considerárase unha medida de carácter excepcional e tomarase tras esgotar as medidas ordinarias de reforzo e apoio para superar as dificultades de aprendizaxe do alumno ou da alumna.

2.- Os alumnos e as alumnas terán promoción de curso no caso de superaren todas as materias cursadas ou ter avaliación negativa en dúas materias como máximo, e repetirán curso cando teñan a avaliación negativa en tres ou máis materias, ou en dúas materias que sexan simultaneamente Lingua Galega e Literatura e Matemáticas, ou Lingua Castelá e Literatura e Matemáticas.

De forma excepcional, poderá autorizarse a promoción dun alumno ou unha alumna con avaliación negativa en tres materias cando se dean conxuntamente as seguintes condicións:

a) Que dúas das materias con avaliación negativa non sexan simultaneamente Lingua Galega e Literatura e Matemáticas, ou Lingua Castelá e Literatura e Matemáticas.

b) Que o equipo docente considere que a natureza das materias con avaliación negativa non lle impide ao alumno ou á alumna seguir con éxito o curso seguinte, que ten expectativas favorables de recuperación e que a promoción beneficiará a súa evolución educativa.

c) Que se lle apliquen ao alumno ou á alumna as medidas de atención educativa propostas no consello orientador.

Poderá tamén autorizarse de xeito excepcional a promoción dun alumno ou unha alumna con avaliación negativa en dúas materias que sexan simultaneamente Lingua Galega e Literatura e Matemáticas, ou Lingua Castelá

e Literatura e Matemáticas, cando o equipo docente considere que o alumno ou a alumna poden seguir con éxito o curso seguinte, que teñen expectativas favorables de recuperación e que a promoción beneficiará a súa evolución educativa, e sempre que se lle apliquen ao alumno ou á alumna as medidas de atención educativa propostas no consello orientador.

Para os efectos deste apartado, só se computarán as materias que como mínimo o alumno ou a alumna deben cursar en cada un dos bloques.

No bloque de materias de libre configuración autonómica só se computará Lingua Galega e Literatura, con independencia de que os alumnos e as alumnas poidan cursar máis materias do devandito bloque.

As materias coa mesma denominación en diferentes cursos da educación secundaria obrigatoria consideraranse como materias distintas.

3.- Quen teña promoción sen superar todas as materias deberá matricularse das materias non superadas, seguirá os programas de reforzo que estableza o equipo docente e deberá superar as avaliacións correspondentes aos devanditos programas de reforzo. Esta circunstancia terase en conta aos efectos de promoción previstos nos apartados anteriores.

4.- O alumno ou a alumna que non teñan promoción deberán permanecer un ano máis no mesmo curso. Esta medida poderáselle aplicar no mesmo curso una soa vez, e dúas veces como máximo dentro da etapa. Cando esta segunda repetición deba producirse en terceiro ou cuarto curso, terá dereito a permanecer no réxime ordinario cursando educación secundaria obrigatoria ata os dezanove anos de idade, feitos no ano no que finalice o curso. Excepcionalmente, poderá repetir unha segunda vez en cuarto curso se non repetiu nos cursos anteriores da etapa.

5.- En todo caso, as repeticións estableceranse de maneira que as condicións curriculares se adapten ás necesidades do alumno ou da alumna e estean orientadas á superación das dificultades detectadas.

6.- Esta medida deberá ir acompañada dun plan específico personalizado, orientado á superación das dificultades detectadas no curso anterior.

7.- Coa finalidade de facilitar que todo o alumnado logre os obxectivos e alcance o adecuado grao de adquisición das competencias correspondentes, estableceranse medidas de reforzo educativo, con especial atención ás necesidades específicas de apoio educativo. A aplicación personalizada das medidas revisarase periodicamente e, en todo caso, ao finalizar o curso académico. Ao final de cada curso de educación secundaria obrigatoria entregaráselles ao pai, á nai ou aos/ás titores/as legais de cada alumno ou alumna un consello orientador, que incluírá una proposta do itinerario máis adecuado para seguir, así como a identificación, mediante informe motivado, do grao de logro dos obxectivos da etapa e de adquisición das competencias correspondentes que xustifica a proposta. Se se considera necesario, o consello orientador poderá incluír unha recomendación aos pais, ás nais ou aos/ás titores/as legais e, de ser o caso, ao alumno ou á alumna sobre a

incorporación a un programa de mellora da aprendizaxe e do rendemento, ou a un ciclo de formación profesional básica.

O consello orientador incluírase no expediente do alumno ou da alumna.

7.5.-TITULACIÓN

Título de graduado en educación secundaria obrigatoria.

Obterán o título de Graduado en Educación Secundaria Obrigatoria os alumnos que superen todas as materias da etapa.

Poderán obter o título aqueles que haxan finalizado o curso, en xuño, con avaliación negativa nunha ou dúas materias, sempre que se cumplan os seguintes requisitos :

.- Os alumnos observaron en todas e cada unha das asignaturas una actitude positiva e responsable, o que se pode concretar en:

- a) Actitude positiva cara a asignatura: constancia no traballo e participación en clase.
- b) Asistencia regular a clase cós materiais necesarios para cada asignatura.
- c) Presentación á proba extraordinaria de xuño demostrando interese en superala.
- d) No caso de materias pendentes de cursos anteriores, seguimento do plan de recuperación das mesmas.

Excepcionalmente poderán obter o título aqueles alumnos que haxan finalizado o curso con tres materias suspensas, sempre que se cumplan todos estes requisitos:

.- Dúas das tres asignaturas suspensas non poden ser simultaneamente Lingua Galega e Literatura e Matemáticas, ou Lingua Castelá e Literatura e Matemáticas.

.- Os alumnos observaron en todas e cada unha das asignaturas una actitude positiva e responsable, o que se pode concretar en:

- a) Actitude positiva cara a asignatura: constancia no traballo e participación en clase.
- b) Asistencia regular a clase cós materiais necesarios para cada asignatura.
- c) Presentación á proba extraordinaria de xuño demostrando interese en superala.
- d) No caso de materias pendentes de cursos anteriores, seguimento do plan de recuperación das mesmas.

Os alumnos estarán nunha destas dúas circunstancias:

Si algunha das materias suspensas pertence a un curso inferior (é dicir, é materia pendente), o alumno poderá obter o título si as tres materias suspensas pertencen a un máximo de dous departamentos.

Por exemplo:

Inglés de 3º, Inglés de 4º e Matemáticas de 4º.

Francés de 1º, Francés de 2º e Lingua de 4º.

Matemáticas de 3º, Matemáticas de 4º e Educación Plástica e Visual de 4º.

Si as tres materias suspensas pertencen a 4º de ESO, o alumno poderá obter o título si a carga horaria semanal das materias suspensas non é maior de 8 periodos lectivos.

Para os alumnos con necesidades específicas de apoio educativo que teñan establecidas Adaptacións Curriculares Significativas, titularán cando ao término da Educación Secundaria Obligatoria haxan acadado as competencias básicas e os obxectivos de etapa, os cales terán que estar reflectidos nas correspondentes adaptacións curriculares.

7.6.- MATERIAS PENDENTES DO CURSO ANTERIOR

As medidas educativas complementarias para os alumnos/as que promocionaron ao curso seguinte con dificultades de aprendizaxe nalgúns áreas ou materias aparecerán recollidas nas correspondentes programacións de área ou materia, serán explicadas aos alumnos afectados ao final do curso, orientando os seus traballos durante o verán e ao comezo de cada curso, e consistirán en exercicios ou tarefas para realizar na casa, nun seguimento específico a través das probas ordinarias para o curso ao que promocionaron, evitándose as probas extraordinarias. Nalgúns casos será necesario levar a cabo adaptacións curriculares significativas, que serán individualizadas e por escrito, con coñecemento por parte do tutor, que será o encargado de recollelas.

El profesor responsable da asignatura pendente facilitará ao alumno unha carta personalizada para os pais onde se especifique as materias pendentes así como o procedemento para superalas.

A atención eo seguimento destes alumnos/as corresponden ao profesor do área ou materia do curso ao que promocionou, si se trata dun área ou materia que se imparte nese nivel. En caso contrario, corresponde ao Xefe do Departamento.

Os alumnos/as de 3º de ESO deberán superar os obxectivos correspondentes ás áreas ou materias de 1º e 2º de ESO con avaliación negativa.

Os alumnos/as de 4º de ESO deberán superar os obxectivos correspondentes ás áreas ou materias de 1º, 2º e 3º de ESO con avaliación negativa.

Nas sesións de avaliación de cada trimestre os titores recabarán información sobre a evolución dos alumnos nas materias pendentes a fin de detectar posibles riscos de abandono. Para elo cada departamento facilitará á xunta avaliadora correspondente información sobre o seguimento destas materias, que posteriormente trasladarase ás familias.

Medidas de recuperación e probas extraordinarias.

A avaliación continua ten un carácter formativo e permite incorporar medidas de ampliación, enriquecemento e reforzo para o alumnado, en función das necesidades que se deriven do proceso educativo. En particular, as medidas de reforzo adoptaranse en calquera momento do curso e en canto se detecten as dificultades.

Para incluír as probas extraordinarias de final de curso nun proceso continuo de recuperación, durante as dúas semanas posteriores á entrega de boletíns das avaliacións primeira e segunda, realizaranse as probas de recuperación para aqueles alumnos que haxan sido cualificados negativamente.

Tralo período de recuperación da segunda avaliación arbitraranse medidas especiais de recuperación en cada materia para aqueles alumnos que se atopen en risco de ser cualificados negativamente ao final de curso. Buscarase a colaboura da familia, para a resolución das dificultades detectadas, coa comunicación individualizada correspondente que o titor fará chegar aos pais ou titores legais do alumno. Ditas medidas de reforzo estarán dirixidas a garantir a adquisición dos aprendizaxes imprescindibles pendentes e a adquirir os previstos para superar o terceiro trimestre. Nas programacións didácticas recolleranse as medidas que se adoptarán ao respecto con tales alumnos.

Este proceso de recuperación culminará coa realización das probas extraordinarias de recuperación do mes de xuño, coincidindo coa finalización das actividades lectivas establecidas no calendario escolar.

Para o alumnado que non obteña cualificación positiva tralas probas extraordinarias, o profesor da materia aportará á sesión de avaliación final o correspondente informe de avaliación negativa, indicando os aspectos relacionados coas competencias básicas que o alumno non acadou. Tamén determinará o correspondente plan de recuperación para aqueles alumnos que promocionen con materias cualificadas negativamente.

8.- ELEMENTOS TRANSVERSAIS

A inclusión dos temas transversais na programación persigue conseguir a formación integral do alumno.

Os elementos transversais pódense definir como o conxunto de aspectos que acadan unha gran relevancia no desenvolvemento social durante os últimos anos, en relación cós valores morais, a paz, a igualdade de oportunidades entre persoas de ambos sexos, a saúde, o medio ambiente, o consumo, a seguridade viaria, o exercicio físico, as tecnoloxías da comunicación e o emprendemento. Son transversais en tanto en canto non poden plantexarse como programas paralelos ao resto do desenvolvemento do currículo, e elo require que sexan asumidas polo conxunto dos ensinantes e que estean presentes en gran parte dos contidos educativos. Ademais, son transversais porque trascenden o estrito marco curricular e deben impregnar a totalidade das actividades do centro.

1.- A comprensión lectora, a expresión oral e escrita, a comunicación audiovisual, as tecnoloxías da información e da comunicación, o emprendemento, e a educación cívica e constitucional traballaranse en todas

as materias, sen prexuízo do seu tratamento específico nalgunhas das materias de cada etapa.

2.- Fomentarase o desenvolvemento da igualdade efectiva entre homes e mulleres, a prevención da violencia de xénero ou contra persoas con discapacidade, e os valores inherentes ao principio de igualdade de trato e non discriminación por calquera condición ou circunstancia persoal ou social.

Do mesmo xeito, promoverase a aprendizaxe da prevención e resolución pacífica de conflitos en todos os ámbitos da vida persoal, familiar e social, así como dos valores que sustentan a liberdade, a xustiza, a igualdade, o pluralismo político, a paz, a democracia, o respecto aos dereitos humanos, o respecto por igual aos homes e ás mulleres, e ás persoas con discapacidade, e o rexeitamento da violencia terrorista, a pluralidade, o respecto ao Estado de dereito, o respecto e a consideración ás vítimas do terrorismo, e a prevención do terrorismo e de calquera tipo de violencia.

A programación docente debe abranguer en todo caso a prevención da violencia de xénero, da violencia contra as persoas con discapacidade, da violencia terrorista e de calquera forma de violencia, racismo ou xenofobia, incluído o estudo do Holocausto xudeu como feito histórico.

Evitaranse os comportamentos e os contidos sexistas e os estereotipos que supoñan discriminación por razón da orientación sexual ou da identidade de xénero, favorecendo a visibilidade da realidade homosexual, bisexual, transexual, transxénero e intersexual.

3.- Fomentaranse as medidas para que o alumnado participe en actividades que lle permitan afianzar o espírito emprendedor e a iniciativa empresarial a partir de aptitudes como a creatividade, a autonomía, a iniciativa, o traballo en equipo, a confianza nun mesmo e o sentido crítico.

4.- No ámbito da educación e a seguridade viaria, promoveranse accións para a mellora da convivencia e a prevención dos accidentes de tráfico, coa finalidade de que os/as alumnos/as coñezan os seus dereitos e deberes como usuarios/as das vías, en calidade de peóns, viaxeiros/as e condutores/as de bicicletas ou vehículos a motor, respecten as normas e os sinais, e se favoreza a convivencia, a tolerancia, a prudencia, o autocontrol, o diálogo e a empatía con actuacións adecuadas tendentes a evitar os accidentes de tráfico e as súas secuelas.

Respectando o tratamento específico das diferentes áreas, os elementos transversais, traballaranse desde todas as materias, posibilitando e fomentando que o proceso de ensinanza-aprendizaxe dos alumnos sexa o máis completo posible.

Na ESO, a comprensión lectora, a expresión oral e escrita, a comunicación audiovisual, as Tecnoloxías da Información e a Comunicación, o emprendemento e a educación cívica e constitucional traballaranse en todas as materias.

Os distintos temas transversais trataranse:

.- A comprensión lectora, a expresión oral e escrita, a comunicación audiovisual,... Realizaranse en todas as materias actividades que fomenten a lectura comprensiva, a síntese, as explicacións orais e escritas, a construción de definicións e a ampliación do vocabulario.

.- Situacións de riscos derivada da utilización das TIC: promover o uso responsable das TIC facendo ver ao alumno os perigosos riscos dun mal uso destas tecnoloxías.

- .- Desenvolvemento da igualdade efectiva entre homes e mulleres. Propóranse actividades para identificar situacións nas que se produce este tipo de discriminación. Evítase todo sesgo sexista na linguaxe, as ilustracións e os exemplos utilizados. Incorporáranse no currículo as contribucións femininas nos distintos ámbitos. Planifícanse actividades profesionais nas que se evite asignar papeis tradicionais atendendo a criterios sexistas.
- .- Prevención de calquera forma de violencia (xénero, racismo, xenofobia,...). Rexeitamento a calquera forma de violencia, tratando de concienciar ao alumno para que non desenvolva actitudes racistas, xenófobas. Promóvese ao máximo o principio de igualdade entre homes e mulleres.
- .- Resolución pacífica de conflitos en todos os ámbitos. Tratar de evitar os conflitos que xurden na convivencia diaria.
- .- Medidas para o fomento da actividade física e a dieta equilibrada. Promover a participación en actividades deportivas solidarias e levar a cabo unha dieta sa e equilibrada, con especial atención ao almorzo, comida básica para o bo seguimento da xornada lectiva.
- .- Fomento do espírito emprendedor. Promover dito espírito a través de accións solidarias.
- .- Fomento do desenvolvemento sostible e a conservación do medio ambiente. Promover o cuidado do medio ambiente e en especial do noso entorno para que poida ser disfrutado agora e polas futuras xeneracións.

9.- INCORPORACIÓN DAS COMPETENCIAS BÁSICAS AO CURRÍCULO

Entendemos por competencias básicas aquelas que debe ter desenvolvido un alumno ao finalizar a ensinanza obrigatoria para poder lograr a súa realización persoal, exercer a cidadanía activa, incorporarse á vida adulta de maneira satisfactoria e ser capaz de desenvolver un aprendizaxe permanente ao longo da vida.

A inclusión das competencias básicas no currículo ten varias finalidades. En primeiro lugar, integrar os diferentes aprendizaxes, tanto os formais, incorporados ás diferentes áreas ou materias, como os informais e non formais. En segundo lugar, permitir a todos os estudantes integrar os seus aprendizaxes, poñelos en relación con distintos tipos de contidos e utilizalos de maneira efectiva cando lles resulten necesarios en diferentes situacións e contextos. E, por último, orientar a ensinanza, ao permitir identificar os contidos e os criterios de avaliación que teñen carácter imprescindible e, en xeral, inspirar as distintas decisións relativas ao proceso de ensinanza e de aprendizaxe.

Cada unha das áreas contribúe ao desenvolvemento de diferentes competencias e, a súa vez, cada unha das competencias básicas acadárase como consecuencia do traballo en varias áreas ou materias.

Para unha adquisición eficaz das competencias ea súa integración efectiva no currículo, deberán deseñarse actividades de aprendizaxe integradas que permitan ao alumnado avanzar cara aos resultados de aprendizaxe de máis dunha competencia ao mesmo tempo.

Potenciarase o desenvolvemento das competencias Comunicación lingüística, Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.

Estas competencias básicas deben contribuir ao desenvolvemento integral do alumno/a como persoa que vive nunha situación social determinada na que algúns dos temas son problemáticos, desde unha concepción humanística, apostando por unha educación nun sistema de valores que podería resumirse nunha actitude democrática, responsable, tolerante e favorecedora da participación activa e solidaria na sociedade.

10.- ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

Plan de Atención á Diversidade, presentado polo centro xunto có resto de documentación.

A diversidade do alumnado é un principio básico que debe contemplar a acción educativa entendendo que, deste modo, garantírase tanto o desenvolvemento de todos os alumnos como unha atención persoalizada en función das necesidades de cada alumno.

Para atender as diferentes capacidades, motivacións ou intereses do alumnado nesta etapa estableceranse medidas de atención á diversidade, orientadas a responder as súas necesidades educativas concretas, asegurando una ensinanza individualizada, e a conseguir as competencias básicas eos obxectivos da etapa.

Ditas medidas de atención á diversidade non poderán, en ningún caso, supor unha discriminación que lles impida acadar os obxectivos da etapa nin a titulación correspondente.

Entre estas medidas contemplaranse os agrupamentos flexibles, o apoio individual ou en pequeno grupo, os desdobramentos de grupo, a oferta de materias optativas, as medidas de reforzo e as adaptacións do currículo.

Alumnado con necesidade específica de apoio educativo.

Dito alumnado require unha atención educativa diferente á ordinaria, por presentar necesidades educativas especiais, polas súas altas capacidades intelectuais, por terse incorporado tardíamente ao sistema educativo, por condicións persoais ou de historia escolar. Estableceranse medidas curriculares e organizativas para que poidan acadar o máximo desenvolvemento das súas capacidades persoais e os obxectivos da etapa, asegurando o seu adecuado progreso.

Cando sexa necesario realizar adaptacións curriculares que se aparten significativamente dos contidos e criterios de avaliación do currículo establecido realizaranse buscando o máximo desenvolvemento posible das competencias básicas. Para a avaliación e a promoción tomaranse como referentes os obxectivos e criterios de avaliación fixados en ditas adaptacións.

Apoio individual ou en pequeno grupo (máximo 15 alumnos).

Iría dirixido ao alumnado de todos os cursos que presenten dificultades de aprendizaxe en aspectos básicos das materias instrumentais e inglés.

As actividades de reforzo deberán permitir a adquisición dos contidos imprescindibles relacionados cós mínimos de suficiencia, mediante una metodoloxía eminentemente práctica, e serán alternativas ás adaptacións curriculares significativas e a outras medidas específicas de atención á diversidade.

O equipo docente, asesorado polo Departamento de Orientación, determinará as medidas máis adecuadas para cada alumno de acordo coas necesidades detectadas e os recursos dispoñibles.

A aplicación individual das medidas de reforzo se revisará periódicamente e, en ningún caso, a permanencia dun alumno nestas actividades superará o 50% do horario semanal da materia e, si se produce una recuperación notable, deixará de saír do seu grupo de referencia.

O profesorado encargado das actividades de reforzo debe pertencer aos departamentos das materias obxecto desta medida. Os pais ou tutores legais do alumno deberán estar informados dos apoios que reciben os seus fillos.

A atención á diversidade en relación co Departamento de Orientación.

- Atender as necesidades educativas específicas de cada alumno para acceder aos aprendizaxes que determinan o currículo e posibilitar a súa adaptación escolar.
- Garantir o desenvolvemento dos alumnos e a súa atención persoalizada en función das necesidades de cada un, para atender as distintas capacidades, motivacións e intereses a través de medidas de atención á diversidade orientada a conseguir as competencias básicas.
- Contribuir á identificación e detección das dificultades de aprendizaxe ou de altas capacidades e de desventaxa socio cultural.
- Colaborar na programación, deseño, aplicación e seguimento das adaptacións curriculares individuais.
- Colaborar e coordinar actuacións coa familia dos alumnos destinatarios das distintas medidas de atención á diversidade.

Actuacións concretas da orientadora.

- Asesoramento ao equipo docente na elaboración das adaptacións curriculares: necesidades, obxectivos, contidos, actividades, criterios de avaliación, metodoloxía, seguimento e avaliación.

- Recepción, estudio e valoración dos alumnos con dificultades de aprendizaxe e de conduta.
- Avaliación psicopedagóxica nos casos necesarios.
- Reunións cós EOE para o trasvase de información e documentación sobre o alumnado con necesidade específica de apoio educativo.
- Entrevista con familias do alumnado con necesidades específicas de apoio educativo.
- Asistencia ás sesións de avaliación para asesorar sobre aqueles aspectos que repercutan nunha mellora da resposta educativa dos alumnos avaliados psicopedagógicamente e con necesidade específica de apoio educativo

11.- ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

Na Programación Xeral Anual incluírase a programación das actividades complementarias e extraescolares previstas para o correspondente curso. Teranse en conta as directrices marcadas polo Consello Escolar e as propostas do Claustro.

Dita programación incluírá:

- As actividades complementarias que vaian a realizar os distintos departamentos didácticos.
- As actividades extraescolares de carácter científico, cultural, deportivo e artístico que se realicen en colaboración cós diversos sectores da comunidade educativa ou en aplicación de acordos con outras entidades.
- A organización, o funcionamento e horario da biblioteca.

As actividades incluídas neste programa deberán especificar de forma diferenciada si son complementarias ou extraescolares e, alomenos os obxectivos, o alumnado ao que vai dirixido, os departamentos que as organizan e a data prevista para a súa realización.

Enténdese por actividades complementarias aquelas actividades formativas, relacionadas co currículo, que foron programadas polos profesores e que van a ser realizadas dentro ou fora do recinto escolar. E por actividades extraescolares aquelas actividades formativas que, non estando necesariamente relacionadas co currículo, poden ser programadas polos profesores, por outros membros da comunidade educativa ou por outras institucións, e que se poden realizar dentro ou fora do recinto educativo. As actividades extraescolares, que se orientarán preferentemente á formación integral dos alumnos mediante actividades científicas, deportivas, artísticas e culturais, terán carácter voluntario para o alumnado eo profesorado, salvo aquelas que polo seu interés pedagóxico se sinalen como obrigatorias e sexan aprobadas especificamente como tales polo Consello Escolar. En calquera caso, non constituirán discriminación para ningún membro da comunidade educativa e carecerán de ánimo de lucro.

Ao finalizar o curso incluírase una avaliación da programación de actividades complementarias e extraescolares e será incluída na Memoria Final.

12.- AVALIACIÓN ANUAL DA PROPOSTA CURRICULAR

Un dos factores que máis inflúen na calidade dos aprendizaxes dos alumnos, aparte do propio alumno, é a actuación que o profesor teña en orden a facilitar a adquisición, en maior ou menor grao, das capacidades establecidas.

O alumno constrúe os aprendizaxes a partir das accións que realiza o profesor cós recursos e posibilidades que ten. Esta circunstancia recomenda a avaliación formativa da práctica docente. Esta non ten outra finalidade que a de revisar as accións dos profesores có fin de melloralas, coa seguridade de que mellorando éstas, mellorarase inevitablemente a calidade dos aprendizaxes dos alumnos, que é o obxectivo último e fundamental da nosa tarefa como profesores.

Os obxectivos que pretendemos ao avaliar a práctica docente son, entre outros, os seguintes:

- 1- Aadxustar a práctica docente ás peculiaridades do grupo e a cada alumno.
- 2- Comparar a planificación curricular có desenvolvemento da mesma.
- 3- Detectar as dificultades e os problemas.
- 4- Favorecer a reflexión individual e colectiva.
- 5- Mellorar as redes de comunicación e coordinación interna.

Avaliación interna do centro

A avaliación extenderase a todos os ámbitos educativos e se aplicará sobre os procesos de aprendizaxe e resultados dos alumnos, a actividade do profesorado, os procesos educativos, a función directiva, o funcionamento dos centros docentes, a inspección e as propias Administracións educativas.

Terá como finalidade, entre outras, contribuír a mellorar a calidade, a liberdade e a equidade da educación, orientar as políticas educativas e aumentara transparencia e eficacia do sistema educativo.

Ao finalizar cada curso escolar, o equipo directivo será o encargado de facer chegar os indicadores a os seus respectivos responsables para que sexan avaliados. A posta en práctica no curso seguinte das propostas de mellora, que se recollen en todos eles, contribuírá a acadar as finalidades perseguidas con esta avaliación.